Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 2. V Ljubljani, v soboto 13. januvarja 1900. Letnik V.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije** in **oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Ljubljanski škof o šoli.

Ker se zadnji čas celo v strokovnih učiteljskih listih širijo o šoli napačni nauki, n. pr. da se mora šola popolnoma ločiti od cerkve itd., izdal je presvetli knez in škof ljubljanski posebno pismo, v katerem je pojasnil načela krščanske vzgoje ter pravice cerkve in države do šole. To pismo, namenjeno v prvi vrsti gg. učiteljem, je po „Škofijskem Listu“ ponatisnil zadnji ponedeljek „Slovenec“ dobesedno. V torek je pa že prikrevsal v „Narodu“ advokat liberalnih učiteljev, Friderik Malovrh, ter je s posebnim člankom v imenu učiteljev pobijal škofovo pastirsko pismo in klical škofu: Proč od šole! Imenoval je Malovrh škofovo pismo „plitvo“, ki ne bo vplivalo na slovensko učiteljstvo, o škofu je pa rekel, da kuje duhomorne naklepe in da se je rodil nekaj stoletij prepozno. Najkrasnejše in bistvene odstavke škofovskega pisma je „Narodov“ članka čisto prezrl in zamolčal, zato da je mogel v imenu učiteljev loputniti po škofu in naslikati „mežnarsko“ strašilo.

Da ima škof pravico, govoriti o krščanski vzgoji v šoli — vsaj toliko kot „Narodov“ članka — tega menda ne bodo izpodbijali niti liberalci.

Kaj pa pravi škof o šoli? Iz njegovega lepega, obširnega pisma posnamemo samo glavna zrna. Pri vzgoji se mora paziti ne le na razvoj telesa in duha, ampak tudi na dušo otrokovo, da se otrok usposobi za vse naloge življenja; paziti treba na splošno nalogo vseh ljudij in pa na zadnji namen, katerega nam je postavil naš Stvarnik. Vzgajati so dolžni stariši in njih namestniki, učitelji. Učitelj naj torej v ljudski šoli izpolnjuje dolžnosti starišev, razvija naj otroku telesne in dušne moči in pripravlja ga za časni poklic, pa tudi za večni njegov namen. Otroka so dolžni namestniki krščanskih starišev vzgajati tako, da se otrok potem zaveda v življenju verskih naukov, da krščanski živi. Ker je pa Jezus, ustanovnik cerkve, papežu in škofom oblast dal in dolžnost naložil, učiti nauke vere in morale in vzgajati narode za krščansko življenje, zato mora vpliv cerkve segati tudi v šolo in vzgoja v šoli ne sme v nobeni točki nasprotovati Jezusovim naukom.

Nadalje omenja škofovo pismo pogajanj cerkve z državo glede šole za časa konkordata in slednjič pravi, da je šolski zakon z dne 25. maja 1868 cerkvi načelno protiven in ji krati od Jezusa podeljene pravice, ker si država v njem prisvaja vrhovno vodstvo in nadzorstvo nad vsem podučevanjem in vzgajanjem in pripušča cerkvi samo oskrbovanje, vodstvo in neposredno nadzorstvo verskega podučevanja in verskih vaj, iz vsega druzega podučevanja je pa popolnoma odstranila vpliv cerkve, in nasproten je zakon, ko si prisvaja država pravico, nastavljati učitelje katerekoli veroizpovedi na katoliških šolah in uvajati v šole knjige, katere (glede verskih načel) cerkev ni odobrila. Škof pohvali slednjič učitelje, ki so vneti za napredek šole, pograja pa one, ki nočejo priznati pravic cerkve do šole in kličejo cerkvi: Proč od šole!

V škofovem pismu izražena načela so tako jasna in tako logična, da jih more zametovati samo tisti, ki ne želi krščanske vzgoje otrok.

Mi se za danes dotikamo samo glavnega vprašanja: Ali je bilo škofovo pismo potrebno? Odgovor se glasi: Zelo potrebno je bilo, ker so prav zadnji čas učitelji v svojih glasilih in na shodih začeli povdarjati, da mora cerkev od šole proč. Ne rečemo, da si upajo slovenski učitelji že danes določno zahtevati, da naj se odpravi iz šole tudi poduk krščanskega nauka — utegnemo doživeti tudi to, kar je na Laškem že, ako bodo učitelji tako lezli v liberalizem, kakor zadnja leta — pač pa zahtevajo učitelji v vseh drugih predmetih svobodo podučevanja brez ozira na nauke in vpliv cerkve in svobodo govorjenja in vedenja zunaj šole, pa naj bi bilo veri še tako nasprotno. To je zahteva takozvane nove šole, to točka, o kateri se vrti boj med liberalnimi učitelji in njih zaščitniki na jedni, ter med krščanskimi stariši in cerkvijo na drugi strani. V čisto svetne reči, ki se vere ne tičejo, se pa cerkev ne vtika.

Krščanska stranka prijenjati ne sme in ne more. Poduk v vseh šolskih predmetih se mora spraviti v sklad z načeli krščanske vzgoje, sicer ne dosega šola svojega namena, to je conditio, sine qua non. Vzemimo le jeden izgled. Svobodomiselni učitelj, prepojen z „duhom časa“, s katerim se ponaša, bi začel pri naravoslovju v šoli otrokom pripovedovati, da je človek le izobražena opica. Da v to bedasto hipotezo nekateri učitelji verujejo, je znano. Cerkev mu po njegovih nazorih ne sme braniti, učiti tudi v šoli kaj takega, ker na njegov poduk ne sme imeti nobenega vpliva. Kakšna zbeganost in podivjanost bo nastala med narodom, ako bo svobodni in moderno učeni gospod učitelj začel prodajati take „oslarije“ v šoli! Svoboda se zahteva za učiteljev nauk brez vmešavanja cerkve! Proč vse nadzorstvo duhovnov, poklicanih učiteljev vere! Ali ni to veri nevarno? Ali morejo krščanski stariši s tako vzgojo otrok biti zadovoljni? Ali je res vse jedno, če učitelj podobne nauke seje — za zdaj le — zunaj šole in povsod zaničuje cerkev, učitelj, ki je živ vzgled mladini?

Prepričani smo, da so krščanski stariši, ki ljubijo svoje otroke, vsi na škofovi strani, in da odobrava škofova načela tudi še nekaj slovenskih učiteljev. Zato bodo pa dali še letos liberalnim učiteljem in njihovemu advokatu, ki kliče v „Narodu“ škofu: „Hands off od šole!“ — vsi krščanski vzgojitelji za atentat na škofa in na nauk cerkve primeren odgovor.

Ljudske knjižnice drugje in pri nas.

(Priobčil: —ár.)

O ljudskih knjižnicah se je že mnogo pisalo, še več govorilo in sklepalo, mnogo tudi že storilo, a to le drugje, pri nas premalo. Nimamo namena, da bi danes dokazovali, kolikega pomena so dobre knjižnice za ljudstvo; saj so to že drugi storili, pač pa hočemo z naslednjim sestavkom seznaniti naše ljudi, kakšne knjižnice imajo drugje izven Avstrije. Rek, da zgledi vlečejo, je še vedno resničen, in če more neka toličan kaj takega, kaj bi katoličani ne! Od nasprotnikov se učimo!

Začnimo z Ameriko. — Sicer nikdar prav radi ne verjamemo ameriškim poročilom, a, kar je res je res. Amerika je v tem oziru na prvem mestu. Že l. 1891. je bilo tam nad 3800 javnih knjižnic, Public Libraries, v katerih se je hranilo 81,167.354 vezanih knjig in poleg teh še veliko nevezanih manjših del. V zadnjih letih se je njih število znatno pomnožilo, tako da pride v Zvezinih državah na 100 ljudij 50 knjig. — Na najvišji stopinji je vsekako država Massachusetts Tu pride na 100 prebivalcev 123 zvezkov. Seveda so izdali samo v l. 1892. za javne knjižnice nad 580 000 dolarjev ali po naše blizu 3 milijone kron. Ako primerjamo Avstrijo (brez Ogerske) z malo državo Masachusetts, bi morala dati naša država v takem slučaju kakih 13 milijonov kron.

Tudi manjša ameriška mesta imajo bogate knjižnice ali Libraries. Tako se ponaša n. pr. mesto Newton (24 000 preb.) že od l. 1869. s svojo ljudsko knjižnico, obsegajočo 35.000 knjig in mnogobrojne brošure. Potroši pa tudi vsako leto za nabavo knjig okrog 4000 dolarjev. Pri nas imamo v takem mestu k večjemu kako bralno društvo z nekaj časniki in morebiti s sto slabimi knjigami, ali še ne.

Da so se ameriške knjižnice tako povzdignile, imajo največ zaslug dobro organizovani knjižničarji. Najslavnejša knjižničarska družba je sedaj „American Library Association“, ki dela vso čast svojemu geslu: „Kolikor mogoče dobrega berila za kolikor mogoče obilo bralcev s kolikor mogoče majhnimi stroški.“ Zares čuditi se moramo njihovemu delovanju. Ako pri nas hočejo kje ustanoviti kako knjižnico, to je ovir in vprašanj! Kdo bo ustanovitelj? Kake knjige naj bodo v knjižnici? Kdo bo knjižničar in kje je kaj priročnih seznamov? In od kod denar? — Za vse to je v Ameriki dobro preskrbljeno.

Nalašč v ta namen ustanovljene šole „Library Schools“ skrbe za dobre uradnike knjižničarje. Zgoraj imenovano društvo, obstoječe iz 75. strokovnjakov, je izdalo priročen seznam knjig in ga razdelilo zastonj po mestih in vaseh. V tem katalogu je naštetih 5230 najpripravnejših del za ljudske knjižnice. — Kako se delajo zapiski knjig, za to daje vlada brezplačno pojasnila. — Za knjižničarje-začetnike, pa je izdal Dewey svojo „Decimal Classification“, ki daje natančnejša pojasnila o razvrstitvi knjig. Razun tega imajo še velikanski Poole-jev „Index“, neko kazalo, obsegajoče vse članke vseh angleških in ameriških časopisov od leta 1800. do sedanje dobe.

In denar? Tudi te skrbi nimajo Američani. Deloma prispevajo občine, ki često pobirajo zato poseben davek, deloma jih podpira vlada. Pa tudi prostovoljnih doneskov je dovolj, in ondotni bogataši so pogosto res velikodušni. Seveda naši evropski milijonarji rajši kar sede na svojem zlatu, in da bi kdo milijone razsipal v take namene, to bi bilo protinaravno. V Ameriki pa je bogataš Enoch Pratt podaril mestu Baltimore knjižnico, vredno 6 milijonov kron. V Chikagi je dal Newberry za javne knjižnice v severnem delu 12 milijonov kron; za južni del pa John Crear 10 milijonov. In S. Tilden je zapustil new yorški knjižnici 25,000.000 kron.

Taki ali vsaj podobni darovi se ponavljajo vsako leto. Še celo v l. 1893—94 se je nabralo za ljudske knjižnice samo v Zvezinih državah $5^1/_2$ milijona kron, in takrat je bila slaba letina in sploh slaba kupčija.

Tudi postrežba je v knjižnicah dobra in prijazna; seveda pripomočkov imajo dovolj financijelnih in tehničnih, a tudi uradniki so si svesti svoje dolžnosti.

Ne daleč za Ameriko je Angleška. Tu imajo ljudske knjižnice že od l. 1850. Največ se je trudil zanje William Ewart, ki je nazadnje vendarle prodrl v zbornici s predlogom, da smejo mesta pobirati davek za knjižnice. Dandanes so po vseh večjih krajih take Libraries in izposodi se na leto okoli 30 milijonov knjig.

Tudi na Nemškem so se začeli zadnja leta gibati, zlasti se trudijo mnoge „etične družbe“ in „družbe za razširjanje dobrega berila“. Natančnih podatkov za posamezne države nimamo; splošno se ceni število izposojenih knjig na 4 milijone. Največ jih je na Virtenberškem in Saksonskem.

V Avstriji imamo sicer že precejšnje število manjših knjižnic, ki so jih ustanovila razna izobrazovalna društva, a z velikimi se ne moremo ponašati. Prvo mesto zavzema gotovo Dunaj. Že l. 1894. so imele ondotne knjižnice nad 61.000 knjig in izposodilo se jih je v enem letu 488.000. V Gradcu so odprli ljudsko knjižnico, ki obeta obilo vspeha, zlasti ker jo podpira deželna knjižnica s svojimi znanstvenimi knjigami. Takoj ob ustanovitvi so kupili 12.000 zvezkov, razun tega so dobili v darilih okoli 2000 K, in v prvem letu so že izposodili črez 100.000 knjig. — Najvzornejšo knjižnico, ne glede na vsebino, imajo Svítave (Zwittau). Urejena je po ameriškem načinu in je zelo obiskovana. Seveda je mesto ni postavilo samo, ampak mora zato zahvaliti domačina new-yorškega milijonarja Ottendorferja, ki je poleg velikih stroškov (400.000 K) naložil še precejšnjo glavnico, tako da se s temi obrestmi pokrivajo letni izdatki.

Da v teh knjižnicah berilo ni vedno izbrano, si lahko mislimo. Katoličani so to že zdavnaj uvideli in njihovo načelo je: Za katoliško berilo. Mnogo se je že storilo v tem oziru, a udušiti se ne da nasprotna sila. Ne trdimo, da ne vspevajo dobro katoliška podjetja, pravimo le, da bi se dalo še več doseči — s požrtovalnostjo. Koliko dobrega je pač storila že samo naša dična „Družba sv. Mohorja“! Tudi Hrvatje imajo podobno društvo in Nemci dve, družbo sv. Jožefa in Boromejovo družbo. Saligrajsko knjižno društvo in razna druga katoliška tiskovna društva so tudi že mnogo storila. In to je tudi znano, da ima že veliko župnij svoje knjižnjice. Ali javnih ljudskih knjižnic katoličani v Avstriji še nimamo. Sicer pa tudi katoličani nemške države niso veliko naprej; še le pred štirimi leti se jim je posrečila prva taka ustanovitev v Friburgu v Brizgoviji. Pa povod za to jim je dala brezverska „Družba za etično kulturo“.

Ako pomislimo vse težkoče, ki ovirajo ustanovitev dobrih knjižnic, moramo pač za sedaj biti zadovoljni s tem, kar imamo. Ali opustiti ne smemo započetega dela, in kjer je le mogoče, naj se odpre primerna ljudska knjižnica, pristopna vsakemu, ali vsaj društvo z omejenim številom članov, ki naj podpira člane proti mali vpisnini z dobrimi listi! —

Izvirni dopisi.

S Štajarskega, 10. jan. Ker se je „Slov. List“ povečal, morebiti dobi še podpisani kak prostorček, kjer bo, ne glede na osebe, djal svoje in, če bo treba, šibal:

»Nemškutarje in narodnjake,
Če bodo delali napake.«

In napak, kakor grdih spak je povsod. Takih spak je v občevanju, v uradovanju in urejevanju in še, recimo, gostovanju. In za danes samo zadnje.

„Gosta“ smo lanskega leta imeli na Slovenskem Štajarskem. Povabili so ga naši „napredni“ učitelji. Sicer vemo za mater Rakovko gospico učiteljico, da je bil gospod učitelj Rak, ki je svoje mladiče učil napredka, sam je pa — zadensko šel. In ravno to, se mi zdi, je pri nekaterih naših učiteljih. S tem, da so povabili mokrača, mejnarodovca Horvateka, ki jih je lepo za „bindišarje“ krstil — pardon, jungovci nočejo krščanskega nauka v šolo, moramo že reči „obrezal“, — so pokazali, da niso „napredni“, ker se še niso toliko izobrazili, da bi si lahko sami pomagali. In na Kranjskem so tudi „napredni“, ker gredo rajši z zagrizenimi Nemci, na pr. s Schafferjem, kakor z vrlimi Slovenci, na pr. s Koblarjem in Kalanom. „Pač vsak po svoje“, je rekel tisti, ki je bika s svedrom drl. In nekateri naši učitelji ravno tako, kakor je djal Porekar — tako piše „Popotnik“ — niso ministrantje, pač pa so rajši nemškim učiteljem, na katerih shode hodijo, postreščeki, ter čakajo, če jih ti milostno najmejo za — parado. In da to ni napredek? Kaj pa da! — brezdomovinski in nekrščanski napredek na vse strani! To kaže tudi „Zvonček“, ki ni, kakor ste prav pisali, priporočila vreden. Naši učitelji pa kaj radi s Horvatekom v gostilnici s kozarci skupaj zvonijo, kakor so na Ljubnem storili, ko so Horvatekov nauk mej službo božjo imeli. Saj jim je pa tudi rečeni mokrač rekel, da duhovniki prav ne razlagajo Kristusovega nauka, in nobeden mu ni ugovarjal, temveč vsi so mu prikimovali. Na Ptuju so pa morale učiteljice se potegniti za slovensko krščansko stvar, ker je vse učitelje Horvatek očaral s svojo „brilantno zgovornostjo“. Je že tako, slepa množica vpije in drvi za drugimi, če tudi sama ne ve, kaj in kam, ker je preneizobražena, poleg tega pa še prelena, da bi sama premišljevala. Samo ako pride od neke „firme“, pa je moderno, napredno, vse drugo je pa nazadnjaško in treba vreči iz šole, kakor krščanstvo, mej staro šaro! To si je vzelo za nalogo slovensko napredno učiteljstvo. Toda porečemo jim z grofom Tolstim: „Kaj more biti drugo naš ideal, kakor ono, kar nam je Kristus zapustil pred 1900 leti? Ničesar ne priznamo za moderno, kar ne obstoji pred resnico in nravnostjo. Ničesar ne najdeš modernejega od krščanstva“. Pri nas pa učitelji nimajo ruskega duha, temveč nemškega, najbolj modern jim je — protestantizem, „diese Schöpfung des deutschen Geistes“. Sibirski samotar.

S Koroškega, 9. januvarja. (Sami smo krivi!) „Kdor zaničuje se sam, — podlaga je tujčevi peti!“ Te besede Koseskijeve so mi šinile na misel, ko sem prejel oglednico iz Št. Jakoba v Rožni dolini, oglednico s popolnoma nemškim besedilom: „Gruss aus St. Jakob im Rosenthale.“ Tako torej, sem si mislil, delajo pri nas probujeni kraji, kraji, ki slovijo po Sloveniji kot zavedni, kot prvoboritelji za narodno stvar na Koroškem. Ako se to godi v osvojenem Št. Jakobu, kaj moremo boljšega pričakovati šele drugod, po krajih, ki še stokajo več ali manj pod tujim vplivom. Kam je izginila tista narodna zavest, ki je priborila Št. Jakobčanom slov. šolo? Ali se nam ne smejijo nasprotniki, češ, saj še sami ne marajo slovenščine? Tako dejanje se mora naravnost imenovati narodna mlačnost in zaspanost, zlasti še, ker je dal napraviti take oglednice, kolikor je znano, mož, ki velja sicer za narodnjaka.

Ta slučaj navajam radi tega, ker velja Št. Jakob med narodom za najbolj probujeni kraj na Koroškem. Da imajo drugod povso! — z jako malimi izjemami — le nemške oglednice, je pri naši mali odločnosti umevno. Značajnim Slovencem bi svetoval: Zahtevajte povsod na slovenskem Koroškem le slovenske oglednice; ako takih ne dobite, pustite jih! Prazen je izgovor, da bi se slovenske ne mogle izpečati. Ako bi se povsod postopalo v tem oziru složno, gotovo bi se morali tujci ukloniti. In kdor bi hotel imeti oglednico dotičnega kraja, moral bi se zadovoljiti s takim jezikom, kakoršen se govori tam. Na italijanskem se dobivajo edino italijanske, na Francoskem edino francoske, na Nemškem edino nemške oglednice, zakaj bi ravno Slovenci delali izjemo? Kje je zapisano to? Zakaj delamo nam sovražnim Nemcem take poklone? Zato, da se nam za hrbtom — da, celo v obraz smejijo! In takih nemških oglednic iz popolnoma slov. krajev po Koroškem kar mrgoli. Kje imajo Nemci nam Slovencem na ljubo tudi slovenske oglednice? Stvar se zdi na prvi pogled sicer malenkostna, toda za nas Korošce je velike važnosti. Če bi postopali v tem oziru po vsem slovenskem Korotanu odločno, potem bi svet o Koroški kmalu dobil drugo prepričanje, kakor je vladalo v javnosti do sedaj. Ni čudo, da se govori po svetu in celo v ministerstvu, da na Koroškem ni več Slovencev. Saj tudi ni drugače mogoče: vse, kar je javnega, ima po največ po naši lastni krivdi tuje — nemško lice. Sami si kopljemo propad. Krenimo, dragi rojaki, tudi v takih malenkostih odločno radikalno pot; bodimo v narodnem oziru povsod neizprosni in odločni, in tujec bode, hočeš, nočeš, moral dobiti o nas drugo mnenje. Hlapčevali smo že zadosti. Novo stoletje smo nastopili, nastopimo tudi novo narodno pot.

To za danes zadostuj! Prihodnjič bomo pogledali malo v naše poštne in druge javne urade, kako je tam z našo odločnostjo. *Žl.*

Politiški pregled.

Avstrijski nadvojvoda Fran Salvator pripoznava, da si Nemčija hoče iz naših dežel narediti most do Adrije in da bo vsled tega prišlo prej ali slej do vojne med Avstrijo in Nemčijo. Nadvojvoda piše: „Vojne je potreba in ta vojna mora priti, ker našim sosedom se vzbujajo želje po lepih podonavskih deželah in ker nemške meje potrebujejo, da se razširijo tudi proti vzhodu. Kakor se je Avstrija že od nekdaj borila za svoje pravice, tako se bode morala boriti svoj čas za svoj obstanek; in ta boj bode odločilen. Naj bi se ta čas, ki nam še preostaja, dobro porabil, da si pridobimo vsaj predpogoje za srečno obrambo. Navzlic vsemu rotenju in zagotavljanju prijateljstva nam mora biti jasno, da so težnje sosednje prusko-nemške države po razširjenju skrajno nevarne celokupnosti monarhije“. In nadvojvoda Fran, član naše vladarske hiše, je prepričan, da je nujno potrebno za Avstrijo, da se zveže z Rusijo. Nadvojvoda piše namreč dalje: „Medsebojno zbližanje Avstrije z Rusijo, naj bi se utrdilo v trajajočo zvezo, ker le v tem moremo zazreti poroštvo srečne bodočnosti naše monarhije“.

Avstrijska delegacija je razpravljala te dni o vojnem proračunu. Delegat Lemisch je zelo zabavljal, da se častniki v Celovcu ne smejo udeleževati „Südmarckinih“ veselic, prijemal je ostro fim. Becka, ker je časih stopil proti nemško-radikalnim težnjam v vojski. Lemisch je zahteval še tesnejšo zvezo z Nemčijo. O zglaševanju rezervnikov je dejal vojni minister, da je zaukazal, da se morajo oglašati s „Hier!“ Ostalo lahko povedo v svojem materinskem jeziku. Sprejeta je bila resolucija posl. Funkeja o ceneji prodaji smodnika proti toči.

Papežev odposlanec monsignore Tarnassi pojde v Petrograd, da se z rusko vlado domeni o raznih cerkveno-političnih vprašanjih, zlasti o popolnjenju nekaterih izpraznjenih škofovskih stolic in o vzgojevanju katoliškega duhovskega naraščaja. Mogoče je celo, da se ustanovi v Petrogradu nuncijatura. Tudi med avstrijskimi Slovani bi bilo več vzajemnosti, ako bi se ruski car spoprijaznil s papežem.

Obsojeni vodje Slovakov. Nedavno je prišel iz zapora urednik slovaškega lista „Narodne Novine“ g. Piatr ter mu je njegov prijatelj dr. Dula na čast priredil večer na svojem domu. Sedaj je obsojen radi tega dr. Dula na tri mesece zapora, razni drugi udeleženci in udeleženke pa tudi na strog zapor, ali pa na velike globe.

V Italiji je vlada pomilostila člane „Mafije“. Mafija je tajno politično društvo v Siciliji. Iz preiskave je jasno, da so člani Mafije izvrševali tudi najgrozovitejša hudodelstva. Voditelj društva je bil senator Palizzolo, kateri je sedel dosedaj v italijanski zbornici. Palizzolo je bil prav za prav samovladar Sicilije. Gorje tistemu, kateri se mu je zameril! Spravil ga je ob imetje, ob čast ali ob življenje. Tako je bil umorjen Notarbartolo, samo ker se je zameril Palizzolu. Morilci bodo sicer kaznovani, a Palizzolo bo sedel zopet v zbornici. Klobuk z glave pred italijansko zbornico!

Rusi in Indija. V angleških vojnih krogih je zavladala velika razburjenost, ker je ruski vojni minister mobilizoval nekaj ruskih kavkaških čet v transkaspiških pokrajinah. Angleži se boje, da bi Rusija ne pričela uresničevati svojih načrtov o Indiji. Sedaj bi za Rusijo ne bila posebna težava, pridobiti si oblast v Indiji, ko mora Angleška gledati, kako se izmota iz južnoafriške vojne. Zelo se Angleži boje za Perzijo. Domnevajo, da ima Rusija pritrdilo Nemčije, da sme Perzijo zasesti.

Domače novice.

„Slovenski List“ je danes komaj izšel, ker so stavci v Blaznikovi tiskarni ta teden štrajkali. Včeraj so zopet pričeli delati, ker so se domenili z vodstvom tiskarne zaradi tarifa in je isto opravičenim zahtevam ugodilo. Prihodnjič izide list na osmih straneh.

Osebne vesti. Župnikom v Barkovljah pri Trstu je imenovan čast. gospod Kjuder v Tinjanu. Novi župnik je odločen Slovenec. Italijani so z vsemi silami delali, da bi preprečili imenovanje Slovenca na to mesto. — Nekdanji član slovenskega gledališča tenorist g. Ivan Bučar, ki poje sedaj na dvorni operi v Darmstadtu, je dobil poziv, naj gostuje na dunajski dvorni operi na engagement.

Baron Hein, kranjski dež. predsednik, je v kombinaciji za novega — poljedelskega ministra. Tako se je govorilo po Ljubljani z zagotovilom, da je baron Hein to skrivnost zaupal svojemu brivcu. Tako ima sedaj tudi Ljubljana svoj „hêc“.

Tako-le je v Ljubljani! Raz mestne šole na Vrtači v Ljubljani je izginilo pred novim letom nenadoma dvoje slovenskih napisov. Ljudje so po njih popraševali, a časniki so molčali kot zid. Izvedeli smo sedaj resnico. Županu Hribarju je prišel ukaz, da mora slovenske napise sneti, ker je tako sklenil deželni šolski svet. Ti napisi so namreč bodli v oči Nemce, zlasti dr. Schafferja, katerega so poslali v deželni šolski svet „Narodovci“. S Schafferjem so pri glasovanju potegnili baje vsi člani deželnega šolskega sveta, razen viteza dr. Bleiweisa, češ, da to zahteva ravnopravnost. Toda pri točki ravnopravnost bi bilo treba povdarjati vse nekaj druzega, namreč to, da so otroci, ki hodijo na Vrtači bodisi v slovensko, ali pa v nemško šolo, večinoma Slovenci, da so stariši, ki hodijo te otroke vpisavat v šolo, Slovenci, in da ima ljubljanska mestna občina pravico do samoslovenskih napisov toliko časa, dokler bodo v Celju samonemški in v Trstu samolaški napisi. Radovedni smo, kaj porečeta o konfisciranih slovenskih napisih v Ljubljani župan Hribar in ravnatelj Subic, ki rada kujeta popravke še za manj važne stvari. O tem bomo še govorili.

Shod v Kamniku. Jutri ob 4. uri popoludne bode v mestni dvorani v Kamniku poročal drž. posl. dr. Krek. Govoril bode mej drugim tudi o podaljšanju kamniške železnice. O obrtnem pravu bode govoril dr. Viljem Schweitzer.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo ob $^1/_2$8. uri zvečer bode v veliki dvorani „Katol. Doma“ predaval drž. posl. g. dr. Ig. Žitnik. Ker si bode g. poslanec vzel kot predmet predavanja zadevo aktuelne važnosti, nadeja se obile udeležbe — odbor „Slov. krš. soc. zveze“.

„Slovenski Narod“ je prinesel dne 11. januvarja članek „Srednji stan drugod in na Slovenskem“, spisal Vekoslav Kukovec. Članek je pisan zelo plitvo. Ljudi deli člankar v tri vrste: v višji stan: kapitaliste, v srednji stan: trgovce in obrtnike, in v nižji stan: kmete in delavce. Že ta razdelitev ni srečna, ker ne vemo, kam bi šli z drugimi stanovi. Poteguje se člankar za ojačenje srednjega stanu, ki bodi posredovalec med kapitalisti in kmeti. Na prvi pogled se to še lepo sliši, ali v resnici je stvar drugačna. G. Kukovec je v politiki nesrečen diletant in mož sploh malo čita. Niti Tavčarjevega „Pravnika“ ni videl, kjer se tako živo opisuje, da so trgovci večkrat „višjega“ stanu, da so postali kapitalisti in so silno obogateli, ker neusmiljeno odirajo kmeta. Dr. Tavčar jih je krstil za oderuhe. Trgovski stan tedaj ne more biti posredovalec, ker ga nekaj vleče k višjemu stanu in k stiskanju nižjega stanu. Posredovalec more biti le krščanska pravičnost. Kolikor bolj pa te manjka, tem hujši je boj bil in bo med stanovi, ker se tem bolj kaže navskrižje med interesi stanov. Priznavamo, da je za narod poguben boj stanu zoper stan, ako je nepotreben, a večkrat je ta boj čisto naravna posledica bolnega organizma, in boj potem da temelj novemu, zdravejšemu razvoju. Ta zdravi razvoj bomo tudi Slovenci učakali, kadar se otresemo liberalnih načel, ki dajo posameznikom pravico, igrati ulogo pijavk, in svobodo izsesavanja nižjih stanov. Mi tudi zoper trgovski stan nimamo nič, če namreč hoče biti posredovalec, samo ne prihaja naj k nam z „Narodom“ v roki, saj so liberalna načela tega lista za naš narod najbolj pogubna, kajti iz njih izvira vzrok bolezni in vzrok boja med trgovci in konsumenti. Nujno potrebno je tedaj, da se začne delati med trgovci razloček in da vsa katoliško-narodna stranka sklene ne-le spravo, ampak tesno zvezo z vsemi neliberalnimi trgovci. Istina je, da je tudi med trgovci še mnogo poštenjakov in da jih veliko le zaradi nesporazumljenja in zaradi nekaterih slepilnih židovskih fraz hoče pogoltniti liberalni Moloh. „V žurnalistiki je upliv Židov naravnost osodepolen“, piše „Narod“, — drži se pa ta list vender Žida Penižka in priporoča židovska skladišča.

Častnim občanom je občinski odbor v Št. Vidu soglasno izvolil knezoškofa dr. Jeglača, da se mu s tem zahvali, ker hoče ondi graditi svoje zavode.

I, kaj pak! G. Gabršček ponatiskuje in opravičuje v „Soči“ filosemitske članke, katere mu pošilja slovenski Masarykov sinček iz Prage. Pravi, da je prav, ako člankar smeši antisemite in da le treba spoznati nekatera sodobna naziranja, ki vzbujajo po svetu pozornost. I, kaj pak! Zato pa treba smešiti tiste, ki so nasprotni tem naziranjem. Sodobna naziranja imajo tudi Lahi, ki hočejo Primorsko potegniti v kraljestvo. Čemu tedaj rogoviliti proti njim? Dovoljeno je samo, proučavati njih naziranja, če ne, bo g. Lončar kaj „priredil“, kar bo osmešilo gospoda Gabrščeka.

Vlada za zadružništvo. Osrednja vlada je poslala deželnim oblastim odlok, v katerem pravi: 1. Politična okrajna oblastva in občine po deželi je opozoriti na važnost zadružništva. 2. V vsaki občini naj se skuša ustanoviti kreditne zadruge. 3. Kreditne zadruge naj se v vsaki deželi spoje v osrednje zveze. 4. Kreditne zadruge naj oskrbujejo tudi nabavo in razpečavanje gospodarskih potrebščin; izvzeto naj je le kolonijalno blago. V to svrho naj se ustanavljajo tudi mlekarne, vinogradniške, pekovske, mlinarske, sadjarske, hmeljarske, klavniške in druge zadruge, posebno pa naj se ustanavljajo zadružna skladišča. — Vlada obeta, da bo vse te zadruge podpirala.

Slovenskim trgovcem. „Edinost“ piše: „Če bi vsi slovenski odjemalci dosledno dopisovali tržaškim tvrdkam, tudi italijanskim, v slovenskem jeziku, bili bi še ostali trgovci italijanske narodnosti prisiljeni, najemati si, vsaj za nekoliko ur na dan, slovenskega korespondenta. To bi pa bilo velikanske gospodarske in narodne važnosti za skupno Slovenstvo in posledice konsekventnega zahtevanja naših pravic tudi na tem polju bi bile s časom tudi velike politične važnosti. Koliko mladih naših moči bi s tem privabili v Trst, koliko več bi lahko žrtvovali Slovenci, ki že bivajo tukaj, za vedno rastoče narodne potrebe, če se jim zagotovi postranski zaslužek! Naroden greh je torej, slovenski trgovci in odjemalci, ako zahtevate iz Trsta blaga v drugem, nego v slovenskem jeziku!“

Shod ljubljanskih obrtnikov je bil preteklo nedeljo v „Rokodelskem Domu“ sijajno obiskan. Soglasno so obrtniki obsodili „Narodovo“ gonjo proti škofovim zavodom, ker bo Ljubljana veliko izgubila, ako zavodov knezoškof vsled liberalnega hujskanja ne bo zidal v Ljubljani. Krepko je ožigosal napredno „svobodo“ g. Kregar. Iz govora posnamemo po „Slovenčevem“ poročilu: Židom se dela prostor na ljubljanskem trgu, št. 13 sme biti, zavodov pa, pri katerih bi obrtniki kaj zaslužili, pa bi ne smelo biti. Lepa „svoboda!“ Pošteno je storil župan, da je v predzadnji občinski seji izjavil: „Mi smo za zavode in bodemo delovali na to, da pridejo v Ljubljano“. Tega ni storil, ampak je nekaj nejasnega govoril, kar ni imelo ne nog, ne glave. Škof je opravičeno sklepal po pisavi „Narodovi“, da obč. svet ne bo ugodil njegovi prošnji. Morda bi se pri gradnji zavodov v Ljubljani ne delale sitnosti, ko bi se poslopje zavarovalo proti ognju in gojencev življenje pri banki „Slaviji“. Gonja ki se je pričela v „Narodu“ proti davku za zavode, je brezmiselna. Davek ni, ker da, kdor hoče dati. „Narodovci“ takrat niso govorili o davku, ko so „mežnarji“ za „Narodni Dom“ hodili po deželi okolu, in ne govore o davku, ko župan skoro diktira, kaj in kako se mora nabirati za „Prešernov“ spomenik. Koliko viharja je bilo za portalni davek! In vendar portalni davek še ni tako visok, kakor bode škoda, ako se zavodi ne grade v Ljubljani. Tu, ko se gre, ali bode ali ne, v Ljubljani okolu 400 dijakov več in okolu 20 vzgojiteljev, je to „Narodu“ „par klerikalnih grošev!“ Obrtniki so govorniku opetovano burno pritrjevali ter soglasno sprejeli resolucijo, s katero se pozivlja ljubljanski obč. svet, da pri gradnji knezoškofovih zavodov ne dela zaprek, marveč, da se potrudi, da se zavodi zgrade v Ljubljani. Nato je bila izvoljena deputacija obrtnikov, ki je šla k g. knezoškofu, s prošnjo, da dela odda malim obrtnikom in ne vse jednemu samemu podjetniku. Drž. poslanec dr. Krek je poročal o delovanju obrtnega in socijalnopolitičnega odseka v drž. zboru. G. poslanec bo svoje poročilo še nadaljeval na prihodnjem shodu potem pa o tem skupno spregovorimo kaj več v obrtniškem oddelku „Slov. Lista“.

Nemški jedilni listi v Ljubljani so velika nadloga slovenskih gostov. „Slovenec“ pravi: „Tej nadlogi bi ljubljanski magistrat prišel lahko korenito v okom. Na Dunaju Čehi v Fünfhausu niti v svoji društveni hiši ne smejo imeti samočeških jedilnih listov. Za vsak samočeški jedilni list morajo plačati strogo kazen. To bi gledali ljubljanski kazinoti, ako bi ljubljanski magistrat postal tudi tako energičen!“

O konsumnih društvih piše gosp. Lapajne v svojem listu „Slov. zadruga“ tako-le: „Ako se ustanovi kje konsumno društvo, je to toliko, kakor bi se en trgovec več ustanovil. Ako je društvo v dobrih rokah, predstavlja dobrega trgovca, ako je v slabih, predstavlja slabega in bode kmalu razpalo.“ Prav umestno g. Lapajne tudi opominja: „V obče pa moramo Slovencem svetovati, da pri snovanju vseh gospodarskih zadrug previdno postopajo. Kakor smo mi topli zagovorniki vseh slovenskih društev in zadrug, tako moramo vender resno svariti pred vsako preveliko hitrostjo in strastjo na tem polju.“

Slovensko gledališče. Danes zvečer se predstavlja veseloigra v jednem dejanju „Pri puščavniku“ in se poje izvirna Parmova opera „Ksenija“. V torek se bodeta peli dve operi: izvirna Parmova opera „Stara pesem“ in opera „Cavalleria rusticana“.

Zabavni večer priredi jutri ob 6. uri zvečer „Katoliško društvo za mladeniče“ v „Rokodelskem Domu“. Večer se zvrši na korist škofovim zavodom.

Posebna pogača za Nemce. Vsi nemški uradniki mariborskega okrožnega sodišča dobe po 200 kron nagrade, ako se nauče slovenščine. Pouk dobivajo brezplačno od dr. Janežiča.

Tržaško poštno vodstvo je dalo po Trstu nabiti navodilo o poštnih spremembah v italijanskem in nemškem jeziku. Slovencev ne pozna!

Drobne novice. Tržaški Lahoni bojkotujejo ondotne Slovence, kateri že pol leta zaman iščejo stanovanja za otroški vrtec. — Ustrelil se je na Miramarski cesti pri Trstu 27letni Ivan Scharner iz Badena. Ko je sprožil strel, skočil je še v morje. — V železniškem kupeju ustrelil se je blizu Št. Petra na Notranjskem Salomon Fridenstein z Ogerskega. — Slovenska posojilnica pri sv. Lenartu v Slov. Goricah si je kupila hišo, v kateri bodo nastanjena vsa ondotna slovenska društva. — Nemški učitelji mariborskega okraja so si osnovali posebno društvo, ker s slovenskimi nočejo

imeti skupnega društva. To je tisto nemško „srce“ do slovenskega učiteljstva, katero je nekamo tako hvalil Eng. Gangl. — S tira skočil je danes teden pri Zalogu tovorni vlak. — Pri podiranju bukve je veja Antona Rusa iz Loga pri Brezovici tako silno udarila po glavi, da mu je prebila črepinjo. — Na Brezjah je bilo leta 1899. svetih maš 2174. — Celjski okrajni zastop je daroval „Katoliškemu podpornemu društvu v Celju“ 500 K. — Utonil je v Šmartinu pri Litiji Janez Strniša, ker je bil vinjen. — Pri volitvi v okrajni zastop lipniški so podlegli kandidati katoliške stranke ter so zmagali nemški nacijonalci. — V Gradcu se je ustrelil jednoletni prostovoljec Herman Gohn iz Beljaka. Pisal je uredništvu „Grazer Tagblatta“, da se je ustrelil vsled neke debate, pri kateri je bila večina za to, da je vsak samomorilec bolan na duhu, on pa da s samomorom hoče dokazati, da to ni res! — Lovec dornavske graščine ustrelil je 36letnega posestnika v Novi Vasi Blaža Feguša, ko je v družbi lovskih tatov lovil v graščinskem gozdu. — Italijanska „Lega“ je ustanovila italijansko šolo v Šibeniku v Dalmaciji. — „Narodni List“ v Trstu ni izšel radi štrajka v tiskarni. — Zgubil se je Josip Valand, pilosekar star 32 let, stanujoč v Konjušnih ulicah št. 7 v Ljubljani. Doma je dejal, da gre v Zagorje ob Savi, a sedaj ni o njem nobenega sledu. — Marija Borštnik, znana oseba iz Ravnikove pravde v Ljubljani, je odšla v Ameriko. — Dne 16. t. m. se odpre nov poštni urad v Drežnici pri Kobaridu. — Ljubeznivo hčerko ima 42letna Marija Jerovšek v Trstu. Hči je mater opetovano pretepala in metala celo škarje v njo. Sedaj so pridno hčerko zaprli. — Vsled nesloge z možem se je po 11mesečnem zakonu umorila v Trstu Katarina Kuštrin. Izpila je fenilno kislino. — V Gradiški pri Mariboru je viničar L. Ribič hudo ranil svojega očeta, ker mu ni hotel dati smodke. — Povozil je mešani vlak med Hrastnikom in Zidanim mostom tovarniškega delavca Jos. Kovača iz Hrastnika. — Znani tat Prelovšek, ki je nedavno presedel 11 let ječe, je prve dni svoje prostosti v lipniškem okraju zopet pričel izvrševati večje tatvine. Delavni mož že sedi pod ključem. — Zadavil se je v Brežicah Janez Hotko s kosom govedine. — Nemški marnberški zastop je sklenil, da bo pobiral 33 odstotkov doklad. Lepo gospodarstvo! — Z nožem v vrat je zabodel pri sv. Marku pri Ptuju Matečev Jože 20letnega tanta Vida Bezjaka, ker je le-ta fante svaril, naj ne kriče mimo cerkve. — Most čez Dravo mislijo zidati iz Vuhreda v Marenberg, v Marenbergu pa novo sodiščno poslopje.

O „koncu“ sveta trdijo sedaj nekateri učenjaki, da so se z dohodom kometa za jedno celo leto zmotili. Ker to trdijo učenjaki, se še ni poleglo prerokovanje o koncu sveta. Zelo navdušeno debato sta imela nedavno pred „Ribičevo“ gostilno na Dolenjski cesti neki Slančev kmet, pa neki Dolenjec brez določne politiške barve. „Kej rejs, da še ne bo lejtos konc sveta“, vprašal je prvi. „Ne bo ga ne, ker še nej Antikrista“, dokazoval je drugi. „I sej je Antikrist Slanc, pravite tisti, ki niste naše farbe“, očital je Slančev pristaš. „Pa le še ne bo konca sveta“, odločil je prvi, „ker se pravi, da bo ta pravi Antekrist denar sejal, Slanc ga pa le pobira“. Po tej argumentaciji je Slančev pristaš moral obmolkniti.

Proračun Ljubljane za l. 1900. je tako le sestavljen: I. Uprava v obče: Potrebščina 129.297 gld. Pokritja 3854 gld., torej primakljaja 125.443 gld. II. Uprava mestne imovine: Potrebščina 18.750 gld. Pokritja brez ozira na posebne mestne priklade 109.135 gld., torej prebitka 90.385 gld. III. Ceste, ulice, trgi in sprehajališča: Potrebščina 61.020 gld. Pokritje 33.076 gld., primankljaj 27.944 gld. IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve: Potrebščina 20.483 gld. Pokritje 692 gld., primankljaj 19.791 gld. V. Šolstvo, znanost in umetnost: Potrebščina 47.265 gld. Pokritje 10.217 gld., primankljaj 37.048 gld. VI. Vojaška nastanitev: Potrebščina 2235 gld. Pokritje 2675 gld., prebitek 440 gld. VII. Raznoterosti: Potrebščina 2151 gld. Pokritje 569 gld., primankljaj 1582 gld. VIII. Izredna potrebščina: Potrebščina 86.904 gld. Pokritje 22.082 gld., primankljaj 64.822 gld. Vsa potrebščina skupaj znaša 368.105 gld., vse pokritje brez mestnih doklad 181.300 gld. Primankljaj 185.805 gld. Da se pokrije primankljaj, pobirala se bo 20% doklada od vsega za deželno stolno mesto Ljubljano predpisanega neposrednega davka. Kljub temu pa ostane še nepokrita svota 5805 gold. — Dovolile so se subvencije: „Glasbeni Matici“ 1200 gld., „Narodni šoli“ 200 gld., „Dramatičnemu društvu“ 6000 gld., „Filharmoničnemu društvu“ 200 gld., za vzdržavanje botaničnega vrta 105 gld., stanarina in vodarina za pisarno trgovske in obrtne zbornice 490 gld., strelskemu društvu 26 gld., za šolski delarni 330 gld., družbi sv. Cirila in Metoda 500 gld., društvu „Radogoj“ 350 gld., „Slovenskemu planinskemu društvu“ 300 gld., prof. Vodušku za meteorologična poročila 100 gld., dijaški mizi na vseučilišču v Gradcu 50 gld., otroškima vrtcema za božičnico 150 gld., razni nepredvidni doneski 500 gld., Löschnerjevi ustanovi 200 gld., „Gospodinjski šoli“ 200 goldinarjev. Izredne potrebščine so: za olepševalne namene 1000 gld., za donesek k novi deželni bolnici 3. rok 12.000 gld., za kupnino za svet od stavišča gluhonemnice 2071 gld., šišenski občini 4. rok za vtelovljeni del 1500 gld., za morebitno gradnjo cerkve na barju 500 gld., za vseučilišče v Ljubljani 5000 gld., za naprave pri šoli na barju 723 gld., za tlakovanje Rimske ceste 1500 gld., za park v Kolodvorskih ulicah 1000 gld., za hodnike ob Rimski cesti 1000 gld., za kanal na Pogačarjevem trgu 200 gld., za instrumente za tržnega nadzornika 525 gld., za uredbo Strojarske steze 1200 gld., za razširjenje mestne razsvetljave 3000 gld., za adaptacije v Švicariji 400 gld., za zgradbo kanala v Spitalskih ulicah 5000 gld., „Glasbeni Matici“ za nakup klavirja 1000 gld. in „Dramatičnemu društvu“ za vzdrževanje opere 2500 gld.

Javna zahvala. Na tržaški cesti v Ljubljani je bolna žena. Mož je obrtnik, a v najhujši revščini. Ko je to zvedel trnovski dušni pastir, poslal je bolnici izdatno denarno podporo. Duhovni so pa vender le še milosrčni ljudje!

J. Š., hišni posestnik.

Dvojna mera. Nemcem na Kranjskem se dobro godi. Vsaka njihova nemška šola ima svojega nadzornika. Na Štajarskem pa je bil sedaj tudi za slovenske šole v okraju lipniškem, arveškem, cmureškem in radgonskem imenovan nadzornik, ki ne ume besedice slovenski. Ravnopravnost!

Knezoškof dr. Jeglič je daroval 100 kron družbi sv. Cirila in Metoda. Vodstvo se visokemu darovatelju, ki se družbe ponavljaje spominja, kar najiskreneje zahvaljuje.

Na Kranjskem je bilo l. 1847.: 69.014 hiš, 411.000 Slovencev in 37.788 Nemcev; l. 1890. pa 84.000 hiš, 466.000 Slovencev in 28.033 Nemcev. Koncem tega leta bode zopet štetev, katere resultat utegne te številke precej premeniti.

Zopet udarec so dobili štajarski Slovenci od vlade. Okrajnim sodnikom v Ptuju je imenovan dr. Fr. Glas, ki je hud nemški nacijonalec.

Slovenci v Šoštanju so k volitvam okrajnega odbora prišli v večini. Izvolili so v odbor dva Slovenca in jednega nemškutarja. Gotovo čitajo „Narod“.

Slovenska služba božja na Vestfalskem je sedaj dovoljena. Avstrijsko-ogersko poslaništvo je od pruske vlade izposlovalo dovoljenje, da smejo frančiškani za slovenske delavce izvrševati v slovenščini duhovno pastirstvo (!)

Mrtvo dete so našli blizu vasi Radne v trebanjskem okraju. Glavo je imelo odjedeno. Skoro gotovo mu jo je odjedla kaka žival. Nekaj dnij prej mudilo se je v Radni neznano gosposko dekle.

Deželni zbori na Primorskem. Nekateri listi poročajo, da se bode goriški deželni zbor sešel meseca februvarja. Ko bi ne bil sklepčen, ga namerava vlada baje razpustiti. — Istrski deželni zbor se bode spomladi sešel zopet v Kopru, ker slovenski poslanci nočejo v Poreč. Vlada mu bode predložila načrt zakona, s katerim se določi kot bodoči sedež deželnega zbora Pulj.

Volitve na Goriškem. Pri dopolnilni deželnozborski volitvi namestu grofa Alfreda Coroninija se pojavlja velika zmešnjava. Nismo zaman imenovali zadnjič Goriško deželo: Kolobocijo. Kar vprek se razni „vodilni“ krogi potegujejo za dr. Tonklija, grofa Coroninija, dr. Staniča, dr. Tumo, prof. Berbuča, drugi zopet delajo za grofa Marenzija, izza drugih gričev pa menda prihajajo še drugi kandidati.

Trakuljo ozdraviti je hotel v Stranjah neki Jerina. Privoščil si je najprej tri frakeljčke žganja. Ostal je čez noč v gostilni. Po noči se je prebudil ter se spomnil, da bi morda s pijačo umoril trakuljo. Stikal je po omari. Dobil je polno steklenico, iz katere si je privoščil krepek požirek. Nakrat je pričel dirjati po hiši. Ljudje so prihiteli, a pomoč je bila došla prepozno. Mož je spil hudičevo olje. V groznih bolečinah je umrl. Usmrtil je trakuljo, pa tudi — sebe.

Račun pri Jeranovi dijaški mizi za mesec december: Dijakom za hrano je bilo plačati v ljudski in dijaški kuhinji 155 gld. 91 kr., za hrano pri zasebnikih 42. gld. 50 kr., za stanovanje 46 gl., za manjše potrebe 6. gl. 40 kr., skupaj 250 gl. 81 kr. — Dohodkov je bilo v tem mesecu 213. gld. 50 kr. — Bog plačuj stotero vsem dobrotnikom, ki so se tako radodarno spominjali revnih dijakov v preteklem letu. Tudi za novo leto gojimo trdno nado, da nas prijatelji mladine ne zapuste, ker živimo v tej veri, da dejanska ljubezen do ubogih ne more nikdar izumreti iz človeških src. — Darovi naj se blagovole pošiljati kanoniku A. Kalanu v Ljubljani.

Primorske novice. Adolfo Codermaz, znani iredentovec, zapusti Gorico. Službo na magistratu je že pustil. Odide v — Italijo. — V Idrskem pri Kobaridu so našli obešenega v seniku nekega 60letnega tujca. Miši so mu že pogrizle oči. — Na pokopališču v Kanalu so odkopali po noči 9. t. m. neznani zločinci neki grob. Hoteli so pogledati, ako je bil na skrivnem vanj pokopan kovač Kričnič z Deskle, ki je nagloma zginil. V grobu niso našli ničesar, pač pa bodo nekaj dobili pri — sodniji. — V Tržiču so poskušali v noči od 7. do 8. t. m. oropati davčno blagajno. Prepodili so jih še o pravem času, dobili pa niso nobenega. — Obesil se je v Trstu 20letni odvetniški pisar Karol Bonelli, ker je izgubil službo.

Umrl je v Središču g. Tomaž Dečko, oče štajarskega deželnega poslanca dr. Ivana Dečka.

Iz Trsta smo dobili daljši dopis, ki se bavi s tem, da vender ni čisto izključeno, da bi Etbin Kristan ne imel opravka v uredništvu „Slovenke“. „Edinost doslej še ni nič jasnega povedala o tem, če bode „Slovenka“ varna pred nauki socijalne demokracije, za katere Slovenke ne marajo.

Društva.

Nova slovenska društva. Kmetijska zadruga pri sv. Trojici z okolico se je osnovala preteklo sredo. — Pri sv. Kunigundi na Pohorju se je osnovala nova Reiffeisenova posojilnica. — Kmetijska zadruga se je osnovala v središki župniji. — V Jolietu v Ameriki so slovenski delavci osnovali si poleg dosedanjih še dve podporni društvi. Tudi ondotne slovenske delavke so si osnovale podporno društvo.

Občni zbor „Naše straže“ se zvrši jutri ob 10. uri dopoludne v Trstu.

Zavarovalnico za govejo živino so ustanovili v Medani na Goriškem.

Klub slov. biciklistov „Ljubljana“ nam piše, da priredi danes teden t. j. v soboto dne, 20. t. m. svoj kolesarski ples ali plesni venček (ne elitni ples) v zgornji dvorani „Narodnega Doma“. Vabila so se te dni razposlala. Ker je čisti dobiček namenjen za spomenik našega nepozabnega Prešerna, se je določila vstopnina za vse obiskovalce brez izjeme (tedaj tudi za člane vseh kolesarskih društev) na dve kroni za osebo in 5 kron za obitelj. Z ozirom na blagi namen, se bodo preplačila hvaležno sprejela. Gardedame so vstopnine proste. — Pričetek ob polu 9. uri; svirala bode tukajšnja vojaška godba.

Razne stvari.

„Lovor“ se imenuje nov zabavno-poučen list, ki je začel izhajati v Zagrebu. List je mesečnik in stane na leto 6 kron

Na Francoskem je bilo l. 1898. petnajst tisoč manj rojenih, kakor l. 1897. Propad moralnosti kaže na Francoskem svoje posledice. Znani maloverni romanopisec Zola hoče Francozom pomagati ter izdati štiri romane z naslovom: Štiri evangeliji. Prvega je imenoval „Plodnost“. Več bi koristilo Francozom, ako bi jim kdo zabičal, da naj se drže starih krščanskih evangelijev, če hočejo, da ne bo propadel narod.

Dimitrij Grigorovič, ruski pisatelj, je umrl dne 3. januvarija t. l. v Petrogradu, star 76 let. Spisal je lepe povesti o mukah ruskih kmetov, ki so prinesle trpinom osvobojenje, ker so se Grigorovičeve povesti čitale na carskem dvoru in jih je velika knjeginja Jelena Pavlova celo svojeročno prepisovala. Pisatelj je po letu večkrat bival blizu Dunaja, ker je imel za ženo neko Avstrijanko.

Opatija v nevarnosti. Madjarski časopisi pišejo, da so našli pod Opatijo velike jame, kakeršne so na Krasu. Pravijo, da je nevarnost, da se kaka hiša podere. Vest je skoro gotovo madjarska raca.

Povratek h katoliški cerkvi. Nad sto newyorških protestantskih duhovnikov bode te dni prestopilo h katoliški veri. Najodličnejši newyorški protestantski duhovnik in pisatelj dr. De Costa je že prestopil.

Slovenska tiskarna v Ameriki. V Jolietu so Slovenci ustanovili „Slovensko amerikansko tiskovno društvo“.

Zopet ženska na vešalih Zadnjič smo poročali, da so na Dunaju obesili Julijano Hummel, ker je nečloveški ravnala s svojim otrokom. Sedaj se poroča iz Londona, da so ondi obesili guvernanto Luiso Masset, ker je umorila njej v oskrbo izročenega otroka.

Novim rabeljnom za Dunaj bo baje imenovan Alojzij Seyfried, ki sedaj po Bosni obešal ljudi. Novi rabelj je brat umrlega rablja.

Nezgode na južni železnici. Železniško ministerstvo pritiska na upravo južne železnice, da odpravi pomankljivosti, ki provzročujejo nezgode na južni železnici. Pred vsem treba pomnožiti osobje, ki je sedaj preobloženo z delom, pomnožiti postranske tire na vseh progah z živahnim prometom in razširiti postaje, kjer se križajo železnice. Železniško ministerstvo hoče tudi pomnožitev vozov in nabavo novih strojev.

Najnovejše vesti.

Vera in nevera. Sinočnji „Slov. Narod“ konstatuje, da dr. Kreka loči vera od anarhistov. Mi pa konstatujemo, da liberalce druži nevera z anarhisti.

Sveti oče slovenskim delavcem. Iz Gorice se poroča: Kardinal Missia je prinesel iz Rima blagoslov sv. očeta „Slovenskemu katoliškemu delavskemu društvu“ v Gorici.

Šola in Malovrh. „Mi ne priznamo ne cerkvi, ne škofom nikake pravice nad šolo“, piše sinočnji „Sl. Narod“. — No, mi pa privoščimo vsem liberalcem Malovrhovo „šolo“. Če jih bo potem pamet srečala, pa še ni gotovo.

Gorica. Dr. Josip vitez Tonkli je sprejel kandidaturo za drž. zbor.

„Narodni gospodar“ se imenuje glasilo „Gospodarske zveze“ v Ljubljani. Prva številka je izšla danes v 15.000 iztisih Vsebina je v resnici izvrstna. List stane za nečlane na leto 4 krone; všeč bo vsem gospodarjem, ker poučuje o kmetijstvu, gozdarstvu, čebelarstvu, trgovini in obrtu. Izhaja po dvakrat na mesec.

Novo ministerstvo še ni sestavljeno. Körber se pogaja z raznimi zastopniki strank na desnici in levici. Kaizl, Pacák, Žažek, Stransky, Jaworski, Ebenhoch, Kathrein, Prade so že bili na vrsti. Omenjajo se za ministre: Čeh Rezek, Poljak Chlendowski ter dvorna svetnika Czyhlarz in Knoll. Same kombinacije! In Jugoslovani?

Nemški cesar baje obišče spomladi Dalmacijo in Italijo. Nemški pomorski častniki na dopustu so dobili poziv, da morajo takoj nastopiti službo.

Vojna v Južni Afriki. Buri so baje vzeli Ladysmith. General White je zgubil 1000 mož.

GLASNIK.

Kdo more pomagati delavstvu?

Dandanes, ko si takorekoč vse različne stranke stavijo nalogo, pomagati delavskemu stanu iz njegove suženjske bede, bi si lahko marsikdo mislil: kako bomo še enkrat srečni! Toda počasi, prijatelj! Ni vse zlato, kar se sveti. Življenje političnih strank je odvisno od pristašev; ako stranka nima somišljenikov, ne more v javnost in je mrtva. Katera stranka ima pa za seboj večino ljudstva, ta tudi odločuje v vseh gospodarskih in političnih vprašanjih, v kolikor ji to pripušča obstoječi državni red. Vsaka stranka pa hoče, da pridejo njena načela na površje in v veljavo, zato mora pa z vsemi silami delati na to, da si pridobi v ljudstvu veljave in moči. Od tod prihaja tudi, da se sedaj skoro vse stranke dobrikajo delavcem, podpirajo deloma tudi na merodajnih mestih delavske težnje in skušajo z besedami in s pisanjem v delavstvu vzbuditi za se simpatij.

Delavstvo, ki ni imelo prilike, po šolskih klopeh trgati preveč hlač in si iz modroslovnih in sploh iz znanstvenih knjig prisvojiti toliko znanja, da bi moglo resno prevdariti in pojmiti dostikrat zelo prefrigane programe, se kaj rado vseda na limanice raznih osrečevalcev. Tako smo doživeli, da semtertja nekateri delavci zagovarjajo liberalce, ne da bi poznali liberalizem. Ko bi bilo takim revežem znano, kaj je liberalizem in koliko je liberalizem vzrok ljudski bedi in kako po svojih načelih varuje le kapitalizem, bacnili bi pač od sebe vsacega, kdor bi se predrznil govoriti o dobroti liberalizma za delavsko ljudstvo. Liberalizem delavcu ne more pomoči, ker je glavni temelj sedanjega liberalnokapitalističnega gospodarstva, po katerem smo prišli delavci na beraško palico.

Veliko bolj, kakor liberalizma, se pa delavci oklepajo socijalne demokracije. To je pač umevno. Socijalna demokracija se je vsaj iz početka postavila odločno na stališče delavstva, in od tod tudi res nekaj delovala za delavstvo. Iz tega sledi, da se ji je pridružilo precejšnje število delavcev. Toda tudi tukaj se delavci motijo, ako mislijo, da bode socijalna demokracija otela delavstvo. Socijalna demokracija, stoječ na stališču materijalizma, popolne jednakosti vseh ljudij in pa strogo skupne vlasti vseh, vsega, kar se sploh nahaja na svetu, nikdar ne bode mogla izvršiti svoje naloge. Ko bi pa ta stranka prišla do popolne moči, morala bi v poskus dosege svojega namena rabiti najgorje nasilstvo. Ukloniti bi morala s silo vse ljudi pod jarem vsemogočne države, katera bi po svojih organih delila „jednakost vsem“. Socijalno-demokratična država in nje red bi bil podoben sedanjim jetnišničnim redom. Vsi bi bili jednaki, vsi bi dobivali jednako, vsi bi se morali pokoriti jednako, nihče ne bi smel imeti na razpolago kake po svoji moči si pridobljene lastnine. Vse bo druzih, nič lastnega Državniki bodo pa biriči, ki bodo jednakost „delili“ in nad „jednakimi“ vihteli bič, dokler se „jednaki„ zdolaj s silo ne bodo oprostili groznih spon. Tako nam mora biti jasno, da tudi socijalna domokracija delavstva in sploh ljudstva ne bode rešila, ker ima program in načela taka, da nasprotujejo naravi in pameti človeka.

Ostaja nam torej še krščanski socijalizem. Kaj pa je s tem? Vsak kristijan se je učil iz katekizma in od svojih starišev najpoglavitnejša načela krščanstva z ozirom na svojega sočloveka — bližnjega. Treba je samo, da si to pokličemo v spomin, in resno porabljati v življenju. Brez dvojbe mora vsak poštenjak priti do zaključka, da je tukaj shranjen vir vse sreče človeškega rodu. Da pa dandanes te sreče ni, ni vzrok krščanstvo, marveč ljudje, ki krščanstvo zametujejo ali pa v praktičnem oziru isto napačno uporabljajo. V krščanstvu se nahajajo vsi pogoji pod katerimi je človek na svetu lahko srečen, ako le sam hoče.

To nam mora biti jasno in vedno v spominu. Izvajati moramo tudi posledice iz tega s tem, da se delavci krepko organizujemo v krščanske socijalni organizaciji in organizovani od sedanje liberalne družbe zahtevamo upeljavo kršanstva v javno življenje. Delati moramo na to, da se iz postavodajalnih zborov iztrebi liberalizem in se nadomesti s krščanski prepričanimi zastopniki. Po načelu krščanskega socijalizma naj ti pripomorejo posamnim delavskim stanovom do pravic, veljave in blagostanja. Ako si stavimo torej vprašanje: kdo more pomagati delavstvu, imamo edini odgovor: v dejanskem življenju vresničeno kršanstvo.

Praktični demokratizem.

Koliko se je že povdarjalo v teku zadnjih let po shodih in časopisih: „Bodimo demokratični! Ljudstvo naj govori!“ in več druzega lepega. Potezamo se za preosnovo volilne pravice; posebno mokrači so radikalni v vseh teh zahtevah. Jednaka, splošna, direktna, tajna volilna pravica, je njih parola ob volitvah!

Ali pa to geslo praktično izvajajo? Kje? V državnem zboru na Dunaju? Tam ima podedovane sedeže par „izvoljenih“ židov, katerim silno dobro nese „delovanje za delavce“. In lani so se zaradi te nejednake, nesplošne pravice resno spopadli med seboj.

Ali se pa postopa v naših krščanskih socijalnih organizacijah povsem pravilno? Tudi v teh se nahaja precej podedovanih predsedniških, tajniških in blagajniških stolcev. „Jaz predlagam, naj se voli predsednikom (morda celo „per acclamationem“) gospod I., ki je to in to . . . . . .“, oglasi se kdo po dogovoru navadno pri vseh društvenih volitvah. Ali ne čutiš, da volitev ni več prosta, ne splošna, ne tajna? Precej predrzen in brezobziren mora že biti, kdor bi se drznil v navzočnosti predlaganega njegovi izvolitvi oporekati in ga tako več ali manj kompromitovati.

Volimo torej pri vsaki priliki že sedaj po listkih tajno, da se ljudstvo navadi in pripravi, ko bomo volili z jednako splošno, direktno in tajno volilno pravico v državne in deželne zbore in občinske odbore!

„Prostost, jednakost, bratstvo“ je druga parola mokračev. Seveda pa je splošno znano, da prostost zahtevajo le zase, da so posebno njihovi voditelji bratci le sebi in svojemu želodcu.

V svojem novem dostojanstvu in službi — do katere jim največ pomore njihov namazani in umazani, strupeni in bogokletni jezik, ki je poseben dar te vrste ljudij — najbolj kažejo, kako umevajo „jednakost“. Tako se prav dobro še spominjajo oni zagorski delavci, ki še niso popolnoma s kurjo slepoto udarjeni, kakšen je prišel med nje slavni voditelj naših mokračev, sedaj gospod Čobal. Bil je res, kakor pravcati „dejmokrat“. In danes? Ko tisti, ki od njega že šest let odrešenja čakajo, pa se jim vsaki dan slabše godi, težko in umazano delo opravljajo in po „Rodoljubovi“ tarifi po 25 gld. služijo, ima gospod Miha 50 gld. priznane plače poleg vsega postranskega zaslužka, katerega mu omogočuje konsum kot poslovodji.

Razun tega vjame tudi kako mastno dijeto, kakor n. pr. ono v Laškem trgu, kamor je bil poklican od Nemčurjev, da uniči ondotno narodno-gospodarsko organizacijo, če tudi je moral od ondot sramotno bežati v varstvu onih bajonetov v svoj brlog pod „Hruško“, v katere varni senci tako korajžno zabavlja čez nje. Morda se ulovi kaka napitnina tudi za podpis onih dopisov naših narodnjakov v list „ropar pičedr“, prav brano: „Rdeči prapor“, katerih „Narod“ ali „Rodoljub“ ne sprejemata od njih. Znano je, da Čobal ni zmožen zmašiti nobenega dopisa Gospod poslovodja, živ zgled mokraške jednakosti, nosijo tudi moderni havelok, in ne več kratke delavske suknje. Svojo delavsko pipo so dali med staro šaro in pušijo smodke. Na Loke ali v Idrijo se vozijo kar po kolesu. Njih gospa ima posebno fino razvit čut vida in vonja, da okrega delavko, ki pride, ne po parfemu

ampak po premogu dišeča v konsul. Po tem opisu se ne bote čudili, ako ste brali v „Glasniku“, da se je na sijajnem „Sokolskem“ Miklavževem večeru v „Narodnem Domu“ med cvetom zagorske inteligence gibal tudi mokraški „svederc“ gospod Miha Čobal z rodbino. Živela jednakost!

Doba absolutizma in psevdoliberalizma je izkopala globok jarek med prostim narodom in takoimenovanimi višjimi stanovi. Vso odgojo po naših srednjih in višjih šolah preveva ta paganski duh. Naša inteligenca ima po vseh uradih za kmeta in delavca prijazno besedo le takrat, kedar to „nese“, ali če ljudi rabi pri volitvah. Celo nekaj duhovnikov se dlje časa ni moglo otresti tega nekrščanskega obnašanja. Bodimo tudi v tem oziru, v občevanji z narodom, demokratje, kajti, kdor tega ne ume, ali noče umeti, naj se raji ne štuli v organizacijo, da ne bo oviral druzih pri delu.

Bodimo demokratje tudi v pismenem občevanju! Čemu tiste srednjeveške titulature „visokih“, „veleslavnih“ in „slavnih“ uradov in firm, „visokorodnih“ različnih „mnogozaslužnih“ „gospodov“, gospodov, katerih „služba“ se je začela s pastirjem.

Prepričani smo, da se bo v začetku demokratičnega XX. stoletja dovolj počeščenega čutil vsakdo, ki izhaja iz našega slovenskega demokratičnega naroda in se je visoko pospel, ako sklenemo pisati takó: „Uredništvu Sl. L.“ „rudarju Č.“ „kaplanu O.“ „C. kr. profesorju Ž.“ „C. in kr. nadporočniku G.“ Kdor se misli najbolje maščevati za prekratek in premalo „častitljiv“ naslov, naj pa vrne brezobzirno — klin s klinom.

Delavske drobtine.

Velika stavka premogarjev v köflaških in voitsberških premogovnikih je končana. Stavka je pričela v torek, 2. januarja; a že v pondeljek, 8. januarja, ob 8. zjutraj so šli vsi premogarji na delo. Da se je dosegla poravnava med podjetniki in delavstvom, pridobil si je največ zaslug ministerski svetnik Frid. Zechner, ki je z veliko spretnostjo vodil spravna pogajanja. Dokler ni on posegel v sporno zadevo, je vse kazalo, da bo stavka dolgo trpela. Zastopnik največjega podjetja vodja köflaške žel. in premogarske družbe I. Rochlitzer je kratko malo zavrnil vse zahteve delavcev ter jim v svojem oklicu celo grozil, da jih bo vse iz stanovanj pometal, vse iz službe odpustil, ako ne začno takoj delati. Vsled neutrudnih prizadevanj Zechnerjevih so se vršila v petek zvečer v köflaški mestni dvorani končna pogajanja. Zastopniki podjetnikov niso sicer ugodili vsem zahtevam delavstva, vender so jim stanje znatno izboljšali. Določili so minimalno dnino, zaslužek se bo delavcem sicer mesečno izplačeval, kakor doslej, a delavci bodo lahko dobivali vsak teden primeren predujem, oženjeni delavci, ki imajo otroke, bodo dobivali mesečno priklado za stanovanje od 4—6 K, ako niso nastanjeni v hišah podjetnikov, premog bodo dobivali brezplačno za domačo porabo, olje pa za ceno, za katero je dobivajo podjetja. Podjetja priznavajo postavno voljene zastopnike delavcev ter obetajo, da jim radi zastopanja delavskih koristij ne bodo delali zaprek in sitnosti. Radi stavke ne bo nikdo iz službe odpuščen. V soboto, 6. januarja, so predložili zastopniki delavstva v dveh velikih zborovanjih pogoje stavkujočim premogarjem, ki so jih z vsemi proti enemu glasu vsprejeli ter obljubili, da prično v pondeljek spet delati. V resoluciji pravijo, da samo začasno popuste svoje prvotne opravičene zahteve, katere bodo skušali o prvi priliki doseči. Ako se za zdaj zadovolje z manjšimi, nego zahtevanimi priboljški, store le vsled tega, ker ne marajo, da bi vsled njih stavke trpeli vsi prebivalci köflaškega in voitsberškega okraja, zlasti pa delavci onih tovaren, ki bi morale radi nedostajanja premoga ustaviti delo in svojim delavcem odpovedati plačo. Zastopniki delavcev so se zahvalili tudi minist. svetniku Zechnerju za njegovo nepristransko posredovanje in ljubeznivo naklonjenost do bednega delavstva.

Še jedna stavka premogarjev. Poroča se, da prete premogarji v Zagorju ob Savi in Trbovljah pričeti s stavko, ako se ne vsprejmejo njihove zahteve glede povišanja plače, uvedbe osemurnega delavnika in izplačevanja vsakih štirinajst dnij. Dobiček iz ondotnih premogokopov je tako ogromen, da bi bila dolžnost vodstva, misliti, da uredi po človeški žalostne razmere mej svojimi uslužbenci. Ako se prične štrajk, bode še večji, nego oni v Köflachu. Premogarjem obilo sreče in sloge pri njihovem gibanju.

Stavke l. 1898. Po uradnih sporočilih delavsko-statistiškega urada je bilo l. 1898 — 255 stavk v 885 podjetjih, ki štejejo 66.251 delavcev. Izmed teh jih je stavkalo 39.658. Dela se je zopet lotilo 37.316; 1284 jih je bilo po stavkah odpuščenih, 1044 jih je prostovoljno izstopilo. Namestu odišlih je bilo na novo vsprejetih 1343 delavcev. Največ stavk je bilo na Češkem: 90 s 19.318 stavkujočimi delavci; na Dolenjem Avstrijskem pa le 69 s 4435 stavkarji. L. 1898. je bilo stavk in stavkarjev več nego leta 1897. To leto jih je bilo v 851 podjetjih 38.467. Po stavkah vidimo: pri rudokopih se je stavkalo l. 1898 — 29 krat, pri industriji z glinami, steklom, kamni 27 krat, pri kovinarstvu 26 krat, pri lesni industriji 28 krat, ravno tolikrat pri sekstilnem in pri stavbnem obrtu 49 krat. Povprek so trajale stavke dobro po 11 dnij, najdalje se je vlekla 155 dnij. V 48. slučajih so delavci popolnoma dosegli, kar so zahtevali, deloma so dosegli v 105 slučajih, 102 krat pa so bile stavke brez vspeha. 124 stavk se je pričelo zavoljo zvišanja plače; 54 zavoljo delavske dobe, 36 zavoljo odpustitve nekaterih delavcev od dela, 33, ker se je bila zmanjšala plača, 21 zavoljo neljubih predstojnikov. Splošno so delavci pri 177. stavkah (31.708 delavcev) med svojimi zahtevami imeli tudi zahtevo boljše plače. Moških je stavkalo 32.094, žensk 7564. Po stavkah se je izgubilo 300.000 delavskih dnij, zaslužka pa krog 500000 gld. O l. 1899. še nimamo uradnih podatkov; vemo pa, da je število stavk narastlo. Žalostno je, da morajo delavci tolikrat vporabljati zadnje, najhujše sredstvo, da si zboljšajo svoje razmere. To škoduje njim samim, še bolj pa industriji in državi sploh. Ne pozabimo, da je prvi pogoj gospodarskega napredka — krepko, zdravo, zadovoljno delavstvo. Kdor se ustavlja napredku delavskega stanu, je tudi nasprotnik gospodarskemu razvoju.

S pomočjo strojev ali mašin stori dandanes 500,000 delavcev isto delo, za katero so rabili pred 15. leti 16 milijonov ljudij. Tako jemlje mrtvi stroj zaslužek živim ljudem.

Brez dela je v Budimpešti sedaj 20.000 delavcev. Ne zida nič ni občina, ni država in, ker bodo tudi nove stavbe nekaterih zasebnikov skoro pod streho, bode v kratkem 60.000 delavcev brez zaslužka.

Za resničnega delavca ni prostora med socijalnimi demokrati! Osrednje vodstvo socijalnih demokratov v Avstriji in Nemčiji nima ni jednega pravega delavca (proletarca) v svoji sredi. Ravno taka je s socijalno-demokratičnimi poslanci. Židov imajo med seboj dovolj, dasi je to izključno „delavska“ stranka!

Listnica uredništva. Gospode, ki so nam obljubili spisov za list, prosimo, da nam jih pošljejo pridodnji teden. Naj se nam hitro poroča o raznih zadevah po slovenski domovini. Le s skupnimi močmi bodemo ustvarili dober tedenski obzornik, katerega bode z radostjo čitalo slovensko ljudstvo. Gosp. pošiljatelju članka «Kaj bo s kmetom?»: Prihodnjič!

21 (—)

Tinktura zoper kurja očesa
gotovo najboljše sredstvo
za hitro odpravo kurjih očes, trde kože itd.
Steklenička z rabilnim navodom 25 kr.
Dobiva se v 60 (27)
deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
M. Leustk-a v Ljubljani.

Lekarna Piccoli, Ljubljana,
priporoča
čisto medicinalno ribje olje najboljše vrste,
katero se nikakor ne sme zamenjavati s slabo dišečim kmečkim ribjim oljem, po najnižji ceni, ker se je vsled velikega lova ugodno nakupil. 88 (10—8)
Steklenica do 1/4 klg. vsebine 40 kr., 10 steklenic 3 gld. 50 kr. Po pošti se pošilja proti poštnemu povzetju.

Redka priložnost za nakup pohištva.
Jan. Dogan-a
mizarski pohištveni obrt
v Ljubljani 73 (19)
na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)
priporoča svojo dobro vrejeno
zalogo
vsakovrstnega likanega
in politiranega
pohištva
Naročila se točno izvršujejo.
Cenilnik s podobami zastonj in franko.
Redka priložnost za nakup pohištva.

Gabr. Piccoli,
lekarnar „pri angelu“,
dvorni založnik
Nj. svetosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani,
Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.
Vaše blagorodje!
Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želodec, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljše sredstvo zoper želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.
To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno škatljico tinkture za želodec z 12terimi stekleničicami in jeden lonček Glicerin Créme.
S spoštovanjem Tomaž Dobek,

Pošljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne »želodčne esence“, ki se rabi z najboljšim vspehom.
Jožef Černko, župnik,
20 (42) Vuhred. — Štajarsko.

Pošljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želodčne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporačajo in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.
S spoštovanjem Ivana Vidas
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria

Pravo
plzensko pivo
iz zadružne pivovarne
vedno popolnoma sveže
v sodih in steklenicah se
dobiva v zalogi
Ivana Gorjupa
v Ljubljani
Telefon: št. 20. 97 (10—4)

Odgovorni urednik: Svitoslav Breskvar Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Lista“. Tisek J. Blasnika naslednikov v Ljubljani.